

KONST • NEW YORK-KONSTNÄREN HANS FRODE TAR MED SIG PARALLELLA UNIVERSUM TILL VÄXJÖ

Det är inte lätt att sätta en etikett på Hans Frodes konst. Själv kallar han sina verk objekt. Hur som helst är det en häftig utställning som öppnar i dag, tycker Thomas Lissing som tog ett snack med Frode.

Mellan olika världar

VI LEVER ALLA i parallella universum, det är Hans Frode övertygad om. Alla som lever nu existerar visserligen samtidigt, men kanske inte helt i samma verklighet.

– Vår tid är gemensam, säger han. Vi lever parallellt, men som individer har vi alla vårt eget rum.

Att människor upplever verkligheten på olika sätt är pudelns kärna i Frodes utställning på Smålands museum.

Det är inte första gången som Hans Frode ställer ut i Växjö. 1997 hade museet en utställning med japanska konstnärer som arbetade i glas, konstnärer som Hans hade knutit kontakten med och lockat till Sverige. Hans egna verk visades då samtidigt som deras, men i en separatutställning på Torben Krags Galleriet på Storgatan.

DET ÄR en häftig utställning som kronprinsessan Victoria i dag inviger på Smålands museum. Hans Frode visar sina egensinniga objekt i glas under rubriken *Parallel you-niverse*, en lek med ord såväl som en utmaning för tanken.

– Nuet existerar knappt, det är ingen stillastående punkt, säger Hans om den yviga neonrörsskulptur som hänger i lokalens fond.

Ljuskon i vit Renault, heter den. Låter det kryptiskt? Egentligen kunde det inte vara enklare. Skulpturen består ju av mestadels vita neonrörsslingor i ett virrvarr, bitar som tidigare utgjort en reklamskylt för just bilmärket Renault. Om man tittar noga kan man faktiskt ana konturerna av ett E mitt i orboet. Verket är skapat på plats och att det har en konisk form och hänger över en spegel har sin förklaring.

– Man tittar bakåt och framåt i tiden, berättar Hans. Den övre delen representerar framtiden och dess spegelbild nedanför det förflutna. Tidsaspekterna strålar samman eller utgår ifrån det tänkta nuet mittemellan.

MEN MITTEMELLAN finns bara luft. Hur man än ser så finns ingen exakt beröringspunkt mellan framtiden och det förgångna.

– Man får vara uppmärksam för att hitta nuet, det gömmer sig, menar Hans. Fast då menar han nog mer bildligt än bokstavligt. Ett allmänt förhållningssätt till livet.

Det är svårt att sätta en etikett på en konstnär som Frode. Och hur ska man kunna definiera hans verk?

– Jag brukar bara kalla dem objekt. De är både målningar, lite relief och skulpturer. De är hela paket.

Han vill inte heller kalla sig för glaskonstnär. Han menar att prefixet glas verkar lite för definierande, att han liksom andra konstnärer ägnar sig åt olika tekniker under olika perioder.

– Inte kallar vi väl någon som gjuter i brons för bronskonstnär, eller den som målar i olja för oljemålningskonstnär?

HELT KLART ÄR att han själv, precis som Ljuskonen, ser både framåt och bakåt i konsthistorien. Mixen av stiluttryck och tekniker är omfattande, med bitar ur flera olika århundraden. Från det moderna gjutna glaset med neonbelysning, till 1800-talets överlastade guldramar, över 1600-talets passion för svulstiga stilleben, och tillbaka till renässansens fascination för perspektiv och fönster. Frode säger själv att han fascinerats av renässansens tankar om konsten

Man får vara uppmärksam för att hitta nuet, det gömmer sig.

Hans Frode, konstnär och New York-bo

KILLUSION

HANS FRODE
Född:

1951 i Göteborg
Bor: New York, och på Öland om somrarna
Aktuell: Med utställningen *Parallel you-niverse* på Smålands museum, som pågår 9 maj–6 september och invigs av Kronprinsessan Victoria.

som ett fönster ut mot omvärlden. I utblicken låg den tidiga upplysningen i form av intresset för världen utanför den egna. En tanke om att alla nog inte uppfattade verkligheten likadant. Och skålarna fyllda med frukter ser han också som en naturlig metafor:

– Livet är ju som ett litet stilleben. Det är ett fruset ögonblick, ett utsnitt av det alldagliga och vardagsnära.

NÄSTAN ALLA VERK i utställningen är alldeles nya och aldrig visade förr. Några till och med skapade på plats. Att sticka in huvudet innanför ramen till *Eau de vie* är en upplevelse. Plötsligt blir begreppet om tid och rymd visualiserat, plötsligt står man inför ett verkligt parallellt universum. Man tycker sig betrakta en annan värld, ett annat jordklot, fast bara bestående av vatten. En fascinerande installation!

– Man ser hur små bitar formar en sfär, ett universum. Den är uppbyggd av små pusselbitar, precis som vi är små bitar i ett helt system, säger Frode.

Hur konstigt det än låter så utgår han faktiskt från ramarna när han skapar. Ramen kommer först, därefter innehållet.

– Ja, jag utgår från den. Ramen symboliserar ju oss själva och vår tillvaro. Vi måste fylla den med något meningsfullt själva.

Bakom spegelväggen i det första rummet hänger en stor samling av Hans bilder på väggen, som en parad av gyllene ramar. Fullproppat och överlastat, men symmetriskt, precis som på ett traditionellt konstmuseum för hundra år sedan. Också det en lek med det förgångna och dess sätt att visa verkligheten. Med sina

lysende glasföremål liknar de ett stadslandskap från ovan.

Utställningens titel är både personlig och allmängiltig.

– Parallell you-niverse är mitt universum, det är den individuella tårtbit av verkligheten som jag ser. Men den är förstås baserad på dem runt omkring. Utan dem vore vi inget.

You-niverse betyder alltså att v alla bjuds in i Frodes universum men att vi tolkar det på vårt eget sätt. Han berättar att i Japan, då hans fru kommer ifrån, har den närmaste familjen en stor inverkan på var och en. Mår familjen bra, då mår man själv bra. På samma sätt definieras vi hela tiden genom våra omgivning.

Trots de konstnärliga flirtarna med filosofi och fysik finns här också mer vardagsnära och pragmatiska referenser. Välkända porslinsföremål i serier som Spisa Ribb och Berså dyker upp här och där liksom ett och annat öländskt landskap. Men också japanska tecken och väggskråmar i rispapper.

ATT KRONPRINSESSAN VICTORIA kommer och inviger utställningen finns det faktiskt en naturlig förklaring till. Hon var nämligen ett tag elev hos Hans Frode i New York och lärde sig hantera glas.

– När kronprinsessan läste på Stanforduniversitetet hade hon en dag i veckan att jobba med annat än akademiska saker. Hon ville lära sig mer om glas, så hon kom till mig varje fredag och jobbade i hyttan.

Frode arbetar själv mest med gjutna glasfigurer, men det var inte kronprinsessans melodi, berättar han.

– Hon var allra mest intresserad av att blåsa glas.

THOMAS LISSING